

**ДИНАМІКА СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ НАЗВ ПОМЕШКАНЬ
ТА ЇХ ЕЛЕМЕНТІВ У ГОВІРКАХ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ**

У статті розглядаються назви на означення житла та прилеглої до нього території, зібрані автором експедиційним методом в українських говірках Прикарпаття. Номінативні одиниці будівельної лексики аналізуються в структурно-семантичному та лінгвогеографічному аспектах.

Ключові слова: *говірки Прикарпаття, лексика традиційного будівництва житла, лексико-семантична група, ареалогія назв.*

Прикарпаття належить до тих ареалів Славії, де під впливом природно-географічних та соціально-економічних умов добре збереглася автентичність матеріальної та духовної культури. Риси староукраїнської культури на сьогодні добре відображені в звичаях, обрядах, народних віруваннях, одязі, будівництві тощо. З іншого боку, населення цього краю, перебуваючи в контактах із центральноєвропейськими та балканськими етносами, сприйняло європейські впливи й зі свого боку також впливало на європейську культуру.

У цьому полідіалектному ареалі активно побутують в основному старожитні українські говори: бойківський, гуцульський, наддністрянський (опільський), покутський, а у п'яти селах можна почути лемківський діалект. Об'єктом наших спостережень є динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі назв на позначення реалій житлового будівництва, які побутують у прикарпатських говірках. До аналізу залучено, в основному, ті номінації, які відсутні у відомих лексикографічних джерелах або вживаються у мовленні носіїв говірок із іншим значенням, відтінком чи ступенем узагальнення/деталізації семантики. Актуальність дослідження зумовлена ще й тим, що номени будівництва містять не тільки лінгвістичну інформацію, а й дають уявлення про різні сторони життя й діяльності носіїв мови в конкретному регіоні і сприяють реконструкції історії культури народу загалом.

Будівельна лексика неодноразово потрапляла до кола наукових зацікавлень

мовознавців. Так, крізь призму історичної лексикології її досліджували Н.В. Білан, Р.О. Гринько, І.М. Керницький, І.П. Чепіга, І.Б. Царалунга та ін. Як сегмент галузевої терміносистеми сучасної української літературної мови вона описана в статтях Л.Б. Думанської, А.М. Письмиченка, С. Солодкої. Тісний зв'язок будівельної лексики з культурою народу розглядається у працях етнолінгвістичного характеру. На говірковому матеріалі різною мірою її вивчали Л.І. Дорошенко, К.Д. Глуховцева, О.М. Євтушок, Р.Л. Сердега, Л.М. Тищенко. Будівельні номени та їх деривати досліджуваного нами ареалу частково були предметом розгляду в монографії З.М. Бичка "Діалектна лексика наддністрянського говору" [1] та дослідженнях Д.Д. Тодера [15; 16], Г.Ф. Шила [19]. Однак динаміка семантичної структури назв житлових приміщень та їх складових у говірках Прикарпаття розглядається вперше.

Будівельна лексика утворює складну та багатопланову систему, яка функціонує у межах лексико-семантичних груп (ЛСГ). Найчастіше дослідники-мовознавці виокремлюють у цій структурі такі ЛСГ: назви будівель та їх конструктивних частин (назви помешкань та їх елементів; підсобних господарських приміщень); назви процесів будівництва; назви будівельних матеріалів природного походження та промислового виробництва; назви інструментів будівельників; назви виконавців будівельних робіт; назви малих архітектурних споруд (криниця, погреб); назви обрядів та пересторог, пов'язаних із будівництвом

житла. Кожна з цих груп має також свою складну внутрішню структуру: в їхньому складі виділяються семантичні парадигми, інгредієнти яких об'єднуються на підставі спільної семантики, а протиставляються багатьма диференційними ознаками. Ці лексеми не існують у мові ізольовано, вони пов'язані між собою різними семантичними і структурними залежностями, тому в багатьох випадках простежується взаємозв'язок компонентів семантичної структури одних лексем з іншими. М. Бичко зауважує, що відношення гетеронімії, гіперогіпонімії, мотивації семантичної опозиції виступають тут головними зв'язками лексико-семантичної системи [1, с. 96].

У лексико-семантичній групі “назви помешкань” найперше виокремлюється семема ‘місце, де стоїть хата з господарськими будівлями’. Досліджувану територію регулярно покриває назва *об'їст'а(е)* чи її фонетичні варіанти *об'їст'а(е^u)*, *об'їст'а^e*, *воб'їст'а^e*; *дв'ір*, *под'в'ір'е(а)*, *господарка*, *газд'їст'во*, що є літературною нормою. Як гетероніми до слова *под'в'ір'е(а)* у наддністрянських говірках фіксуються ще назви *дв'ір*, *об'ора*. Серед діалектних назв поширеними у наддністрянських і перехідних до покутських говірок є номени *грунт*, який виступає як німецьке запозичення через старочеське посередництво [7, I, с. 606]; *пл'ац*, мабуть, германізм (нім. Platz), що потрапив у прикарпатські говірки через посередництво польської та чеської мов, хоча етимологічні словники не фіксують такої назви. Зазначимо, що в окремих покутських і бойківських говірках на даному етапі лексема *пл'ац* має вужчу семантику – ‘місце під забудову’ [Вл. зап.]. У цих говірках зберігається його первинне значення в семантичному ланцюзі ‘місце’ > ‘місце під забудову’ > ‘місце, де стоїть хата’. Лексикографічні джерела фіксують у південно-західних говорах також розширення семантичної структури цієї назви: ‘ділянка’, ‘господарство’ [11, II, с. 83], ‘місце, торговиця, базар’ [4, с. 176], ‘майдан’ [2, с. 105].

У гуцульському словнику зафіксовано назву *зад'вир'е^u* ‘частина двору позад

будинку, хати, задвірок’. В окремих говірках семантика цієї назви розширюється: ‘частина двору позад будинку, хати’ > ‘подвір’я, двір’ > ‘назва кутка в селі’ [6, с. 74].

Для називання житлового будинку найчастіше вживається слово *хата*, яке є нормою в українській літературній мові і має в говірках тотожну семантику [13, XI, с. 29–30]. Поряд із цією побутують у народнорозмовній мові похідні назви із коренем *хат-*, наприклад: *хат'ми* (тільки множина) ‘великий будинок’; *хат'н'ї* ‘люди, які живуть, перебувають в одному такому приміщенні’; *хат'е^uний* ‘хатній’; *хат'мар*, *хат'мар'ка* ‘чоловік / жінка, які люблять ходити по чужих хатах’ [6, с. 200–201]; *хат'тина*, *хат'чина*, *хат'тинка*, *ма'ла хата* ‘кухня’ або ‘окрема невелика кімнатка’. У гуцульських говірках побутують словосполучення із лексемою *хата*, які вказують на спосіб будівництва чи призначення хати: *хата в вуз'ли* ‘рублена хата, стіни якої в'язались у вуглах’; *хата в слупах* ‘хата, в якій в'язали тільки підвалини, а стіни тримались на стовпах’ (у наддністрянських і покутських говірках цій семантиці відповідає словосполучення *хата на слупах*); *чиста хата*, *мита хата* – ‘дерев'яна нештукатурена хата’ [6, с. 200]; *хата в бра'мах* ‘гуцульська садиба із замкнутою побудовою двору’. Такий тип житла у гуцульських говірках іменується ще румунізмом *г'ражда* [7, I, с. 581–582], семантика котрого тут розширена: ‘спеціальний тип огорожі (високий суцільний дощаний паркан)’, ‘стара занедбана хата’ [6, с. 54]. Сьогодні назва перебуває в активному вжитку, оскільки модно стало іменувати цим номеном заклади громадського харчування, гостинні двори, бази відпочинку тощо.

У наддністрянських говірках засвідчено словосполучення *хата д'їл'ована* ‘будинок, оббитий однаковими дошками’, *хата к'їл'ована* або *хата з'к'їл'е^u* ‘будинок із дерева й соломи, перемішаної з глиною, яку переплітають між кілками’, *хата-ласт'їука* ‘будинок із глини, змішаної зі соломою’, *хата-л'їпинка* ‘будинок із глини’ [20, с. 265].

На досліджуваній території у мовленні старшого покоління людей побутують назви із словом *хата* на означення сільських установ: *хата-читал'н'ї(и)* 'заклад на селі для проведення політико-виховних і культурних заходів', 'сільська бібліотека'. Відрадно, що з такою семантикою ця назва зафіксована у Великому тлумачному словнику сучасної української мови [3, с. 1557]. Як і в літературному ідіомі, у народній мові спостерігаємо похідні слова *хатина* у тому ж значенні, що й *хата*, а також і в іншому – 'невелика убога або стара хата', ряд зменшено-пестливих форм: *хатинка*, *хатка*, *хаточка*, *хатон'ка*, *хатинон'ка*, *хатиц'ї''(а)*, *хат'а(е'')* тощо. Окремі з цих номенів можуть називати 'приміщення чи предмет, які формою нагадують невелику хату'. Нами зафіксовано також деривати *хатинище*, *хат'ниище* у значенні 'велика хата', 'сільський одноповерховий житловий будинок великих розмірів'. Із такою ж семантикою ці назви вживаються і в літературній мові [3, с. 1557]. Відзначимо те, що у говірках часто розширюється семантичний діапазон цього слова, наприклад *хатинище* із наголосом на першому складі маніфестує: 1) із зневажливим змістом те саме, що 'хата'; 2) 'місце, на якому стояла хата'. Остання семантика проступає у назвах *хат'ниско*, *хатиниш'ї(е)*, які, практично, покривають весь досліджуваний ареал, у гуцульських говірках зафіксовано ще назву *халупиниш'ї(е)* [6, с. 200].

Зібраний діалектний матеріал та лексикографічні праці свідчать про те, що у бойківських, північних наддністрянських говірках синонімом до слова *хата* є лексема *халупа*, тобто у цих назвах відсутня семантична диференціація [11, II, с. 336; I, с. 100; Вл. зап.]. Однак у покутських, частині гуцульських та південнонаддністрянських говірках лексичне позначення житла характеризується більш конкретним семантичним наповненням: родова нейтральна назва *хата* тут має видовий корелят *халупа* 'стара хата' або 'бідна невелика хата' [20; Вл. зап.]. За твердженням етимологів, назва виводиться із прасло-

в'янського **xalupa*, спорідненого із **kolyba*, і поширена у багатьох слов'янських мовах [21, с. 16; 7, VI, с. 152], активно функціонує вона і в інших українських діалектах [18, с. 189], а також наявна у сучасних українських словниках [13, XI, с. 14; 3, с. 1338]. Із такою ж семантикою у галицьких говорах побутують ще назви *хил'бара*, *хала'буда*. Перша назва із видозміненим варіантом засвідчена в історичних матеріалах із Полісся [18, с. 188–189], побутує вона у закарпатських говірках [16, с. 80], а також у російських діалектах, на що без тлумачення та етимології вказує Фасмер [17, IV, с. 234]. Тому можна погодитись із думкою Д. Тодера про запозичення такої назви в українські говірки із російської мови [16, с. 80]. Щодо наступної назви, то її можемо вважати ендемізмом. Подибуємо цю назву у словнику М. Негрича "Скарби гуцульського говору: Березови" з ширшою семантикою, а також лексему *куч'ї*, як синонім до неї [9, с. 103]. Достовірної етимології цього складного утворення немає [7, VI, с. 149].

Для називання житлового будинку в досліджуваних говорах, як і в літературній мові, іноді вживається ще спільнослов'янське слово *д'їм* [3, с. 227], однак часто вживаними на цій території є похідні назви, що не стали літературними. Так у бойківських, гуцульських, частково покутських говірках поширеними є лексеми *до'марити* 'займатися працею біля хати, працювати дома'; *до'марство* 'господарювання, перебування дома'; *до'мар'*, *до'мар'ка*, *до'марка* 'чоловік/жінка, які працюють вдома, коло хати', 'той, хто залишається на господарстві'; *до'м'їв* 'додому' [11, I, с. 27; 6, с. 61; 8, с. 98]; остання лексема побутує також у буковинських говірках [12, с. 99]. Великий сільський мурований будинок у говірках Івано-Франківщини називають *кам'є''ниц'ї(и(е))*. Зауважимо, що в семантичній структурі назви зосереджено дві диференційні ознаки: 1) великий; 2) матеріал. На нашу думку, остання ознака дещо втрачає розрізнявальний характер тоді, коли будинок із цегли в говірках теж іменують *кам'є''ницею*, а не тільки той, що збудовано з

каменю. Такий будинок, що складається із чотирьох кімнат, повсюдно у говірках називають *чву'рак*, *чво'рак*. Ці назви не потрапили до реєстрів відомих нам діалектних та літературних лексикографічних джерел. Тому можемо віднести їх до ендемізмів. Часто великий будинок або велику кімнату іменують згрубілим словом *бужди'тарн'і* (а) [Вл. зап.], яке побутує також у буковинських говірках [12, с. 41]. У словнику М. Негрича відображено вужчу семантику назви – *бужди'тарн'і* 'приміщення, у якому накурено'. В окремих говірках ця назва позначає також 'стару хату, що розвалюється' [Вл. зап.]. Етимологи вказують на польське запозичення назви із останньою семантикою [7, I, с. 281].

Назви кімнат у житловому будинку також утворюють певну лексичну та семантичну парадигму. Так, на означення вітальні на всій території побутують словосполучення *д'руга хата*, *велика хата*, *нова хата*, *тиха хата*, номени *в'італ'н'і* (і), *по'к'ій*, *по'койі*; останні з тотожною семантикою є літературними нормами.

Повсюдно будь-яку малу кімнату називають *ван'кир*, *ван'кер*, *в'ін'кир*, рідше *ал'кир*, *ал'кир*. У гуцульських говірках *ван'к'ір* – 'комірчина біля кухні або в колибі для зберігання продуктів'. Дослідник З. Бичко зауважує, що у перехідних наддністрянсько-бойківських говірках спостерігається філіація семантики слова *ван'кир*: 'спальня' > 'кухня' [1, с. 101]. Етимологи вказують на польське запозичення назви [7, I, с. 61].

Назви кімнат, що знаходяться у цокольному приміщенні, та саме це приміщення у наддністрянських та покутських говірках називають лексевою *суге* (у) *'ри* (е) *ни*, як діалектна, ця назва зафіксована у словниках української мови [13, IX, с. 859; 3, с. 1218].

Сільський житловий будинок, крім власне житлових кімнат, має ряд приміщень, що використовуються для господарських потреб, які можуть бути прибудованими. Серед них *танок* накриття перед входом у будинок', *ве'ранда*, *та'л'ер'ійа*

'галерея, заскле-не накриття перед входом у будинок'. Ці назви у більшості говорів не диференціюються за семою 'заскленість', а вживаються як синоніми. На означення коридору, що веде з входу до будинку, побутує повсюдно номен *'с'їни*, у гуцульських, наддністрянських, покутських говірках послуговуються інколи лексевою *хо'роми*, яка в останніх двох говорах набуває ще значення 'великий будинок'. Усі перелічені назви є літературними відповідниками, які іноді можуть вирізнятися говірковими фонетичними особливостями.

Окремим приміщенням за межами житлового будинку в досліджуваному регіоні є літня кухня, яку тут називають *врем'їонка*, *ко'мора*, *д'їдорн'і* (і, а), рідше *кормо'кухн'і* (у), *л'їтна'кухн'ї* (а). Назва приміщення *д'їдорн'і* (і, а) постала, очевидно, внаслідок семантичного розвитку лексеми *д'їд*, *їдо*, згрубіле *їдора* > *д'їдорн'і* (і, а), тобто 'приміщення, в котрому проживають літні люди: дідусь, бабуся'. Цей номен не зафіксовано в жодному із відомих нам діалектних словників.

Різновидом житла людини є тимчасові сезонні приміщення. У наддністрянських говірках побутує назва *буда* із трьома диференційними ознаками у семантиці: 1) 'собача буда'; 2) 'погано збудована хата'; 3) 'тимчасова будівля, яку роблять на полі пастухи' [20, с. 60]. У бойківських говірках синонімом до останньої назви виступає *ко'либа* [11, I, с. 366], яка у гуцульських говірках іменує 'житло лісорубів, пастухів' [6, с. 99]. Широким семантичним потенціалом вирізняється ця назва у покутсько-буковинському ареалі, де вона маніфестує сім реалем: 'курінь', 'повітка', 'комора', зневажливо 'стара маленька хата', 'тимчасове накриття', 'будка собаки', 'вигнута частина печі' [12, с. 217]. Ізогласа цієї лексеми продовжується майже в усіх говорах Українських Карпат [10, I: № 29], поширена у ряді слов'янських мов, із позначкою *діал.* внесена в реєстр сучасних словників української мови [3, с. 440; 13, IV, с. 220]. Етимологи вказують, що для української і західнослов'янських мов це

ймовірно румунське посередництво, одночасно існує версія турецького посередництва [7, II, с. 510]. Сьогодні в карпатських говорах це слово в активному вжитку і є досить популярним. Ним часто також іменують заклади громадського харчування: кафе, бари, ресторани.

Проведений аналіз тільки однієї лексико-семантичної групи на позначення назв помешкань та їх частин дає підстави твердити, що цей шар лексики вирізняється своєю структурою елементів, специфікою взаємозв'язків між ними. У межах структурної організації назв житла можна виокремити певні опозиції: 1) якісні характеристики приміщень; 2) призначення приміщень; 3) особливості побудови; 4) матеріал для побудови.

У розгалуженій семантичній структурі цих назв відбуваються динамічні зміни, часто розвиток їх пов'язаний із внутрішньою формою слова, його первісним значенням. Спостерігаються процеси семантичного і конотаційного оновлення лексем, окремі з них набувають додаткових позитивних або негативних експресивно-оцінних відтінків: *ха'тишче^u*, *бужди'тарн'і^e(і)*, *ха'луна*, *'буда*. Багато назв розширили свій семантичний діапазон: *'гражда*, *ко'либа*, *по'койі*, за окремими закріпилася нова інваріантна семантика: *'каме^uниці'іⁱ(а)* номенує 'великий мурований будинок' у всіх обстежених говірках, *'л'ітна'кухн'іⁱ(а)* тощо. Для досліджуваної лексики характерні явища полісемії, синонімії.

Будівельна лексика досліджуваного ареалу є генетично неоднорідною. Переважна більшість зафіксованих лексичних одиниць – це власне українські назви, корені яких сягають праслов'янських джерел. Однак вагому частку становлять запозичення зі слов'янських і неслов'янських мов, які адаптуючись до законів української мови, зазнають різноманітних асимілятивних змін на різних мовних рівнях.

Зіставлення цієї групи назв із відповідниками інших діалектних зон засвідчує, що значна частина назв має паралелі в говорах карпатського ареалу, окремі сягають говірок поліського наріччя. Вважаємо, що перспективність таких студій є

очевидною. На жаль, обсяги статті не дають можливості проаналізувати інші лексико-семантичні групи будівельної лексики говірок краю, які плануємо розглянути у наших подальших працях.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

Вл. зап. – матеріали, записані у 172 населених пунктах Прикарпаття, перелік котрих див. режим доступу: http://192.168.156.100/personal/binder/opus_do.php?id=171.

1. Бичко З. Діалектна лексика надністрянського говору / З. Бичко. – Тернопіль : Лідер, 2000. – 280 с.
2. Брилінський Д. Словник подільських говірок / Д. Брилінський. – Хмельницький, 1991. – 147 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
4. Горбач О. Говірки й словник діалектної лексики Тербовельщини / О. Горбач // Зібрані статті. Т. V. Діалектологія. – Мюнхен, 1993. – С. 148–195.
5. Гринько Р. О. Будівельна лексика (назви житлових споруд) / Р. О. Гринько // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л. М. Полюга. – К. : Наукова думка, 1985. – С. 13–24.
6. Гуцульські говірки : короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.
7. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. – К. : Наукова думка, 1982–2012. – Т. 1–6.
8. Із ковалівського лексикону. Словник // Лесюк М. // Мовний світ сучасного галицького села (Ковалівка Коломийського району) / Микола Лесюк. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 328 с.
9. Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березови / Микола Негрич. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 224 с.
10. Общкарпатский диалектологический атлас / отв. ред. Р. Я. Удлер. – Кишинёв : Штиинца, 1989. – Вып. I. – 196 с.
11. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. / Михайло Онишкевич. – К. : Наукова думка, 1984. – Ч. I–II.
12. Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.
13. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 1–11.
14. Солodka С. Динаміка семантичної структури назв житлових будівель в українській мові / Сніжана Солodka // Наукові записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту. Серія: філологічні науки. – 2011. – Вип. 100. – С. 170–173.
15. Тодер Д. Д. Будівельна лексика українських говірок Закарпаття як предмет наукового до-

- слідження / Д. Д. Тодер // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Барчан. – Ужгород : Ужгородський нац. ун-т, 2012. – Вип. 17. – С. 63–67.
16. Тодер Д. Д. Лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, в українських говорах Закарпаття / Дмитро Тодер // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Барчан. – Ужгород : Ужгородський нац. ун-т, 2012. – Вип. 18. – С. 78–88.
17. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка : в 4 т. / М. Фасмер. – М. : Прогресс, 1986. – Т. I–IV.
18. Царалунга І. Б. Помешкання українців кінця XVI – початку XVII століття (на матеріалі Житомирських актових книг) / І. Б. Царалунга // Волинь – Житомирщина : історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – 2010. – № 22 (1). – С. 186–199.
19. Шило Г. Ф. Из спостереження над лексикою (будівельною) в західноукраїнських говорах / Г. Ф. Шило // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови : тези доповідей. – Ужгород, 1978. – С. 83–84.
20. Шило Г. Ф. Наддністрянський регіональний словник / Гаврило Шило. – Львів ; Нью-Йорк : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 288 с.
21. Этимологический словарь славянских языков: праславянский лексический фонд / под ред. О. Н. Трубачева. – М., 1981. – Вып. VIII.

В статтє рассматриваются названия для обозначения жилья и прилегающей к нему территории, собранные автором экспедиционным методом в украинских говорах Прикарпатья. Номинативные единицы строительной лексики анализируются в структурно-семантическом и линвогеографическом аспектах.

Ключевые слова: *говори Прикарпатья, лексика традиционного строительства жилья, лексико-семантическая группа, ареалогия названий.*

In the article analyzed the names for the property and the surrounding area, compiled by the author expedition in Ukrainian dialects of the PreCarpathian region. Nominative units building vocabulary analyzed semantic-structurally linguistic-geographical aspects.

Keywords: *PreCarpathian dialects, vocabulary of traditional housing construction, lexical-semantic group, arealogiya names.*

УДК 81'282:821.161.2

ББК 81.2(Ук)

Валентина Грещук

ЛЕКСИЧНІ ДІАЛЕКТИЗМИ У РОМАНІ МАРІЇ ДЗЮБИ “УКРИТІ НЕБОМ”

У статті проаналізовано використання діалектних слів у мові роману Марії Дзюби “Укриті небом”. Визначено семантику діалектизмів та найбільш репрезентативні їх групи, зазначено особливості використання. На основі аналізу лексичних діалектизмів визначено тип говірок, з яких вони почерпнуті.

Ключові слова: *діалектизм, мова художнього твору, Марія Дзюба, репрезентативні групи діалектизмів, діалектна лексика.*

У 2003 році вийшов у світ роман молодшої прикарпатської письменниці Марії Дзюби “Укриті небом”. В анотації до твору сказано “Роман М. Дзюби – майстерна сага про післявоєнне галицьке село. Це духовний “харч”, що є екзотичним вже своєю тематикою, автентикою і цілком може заімпонувати якнайширшому колу читачів”. Цю автентичність не останньою чергою забезпечила мова роману, яка, передовсім в частині мови персонажів, ґрунтується на говірках села Гвізд Надвірнянського району нашої області і навколишніх поселень. Автор передмови до книги “Ук-

риті небом” Степан Процюк цілком справедливо зауважив, що “мова роману, іноді блискуча, пересипана перлами прислів'їв і діалектів” [Процюк: 6].

У цій статті ставимо за мету проаналізувати лексичні діалектизми, використані в мові роману “Укриті небом”. Для її досягнення необхідно розв'язати такі завдання:

- окреслити корпус лексичних діалектизмів у мові роману;

- здійснити семантичну характеристику виявлених діалектизмів і особливості їх використання;